

ŠVIETIMO NAUJIENOS

INFORMACINIS LEIDINYS

Balandis

2009' 7/282

„Per kalbą mūsų tauta išliko tauta, valstybė – valstybe“, – sveikindamas konkurso „Švari kalba – švari galva“ nugalėtojus sakė Prezidentas Valdas Adamkus. Šių metų konkurse aktyviausi buvo moksleiviai iš Kauno miesto mokyklų, sudarę beveik penktadalį visų dalyvių. Aktyvūs buvo ir Panevėžio bei Klaipėdos mokyklų septintokai ir aštuntokai.

(Daugiau – „Švietimo panoramos“ 2 psl.)

Renatos Česnavičienės nuotraukos

Kokie bus mūsų vaikų darželiai?

2 psl.

Planuojami ikimokyklinio ugdymo pokyčiai

Kad formalizmas nenustelbtų kūrybiškumo

3 psl.

Pastebėjimai iš Kembridžo universiteto

Mokytojas – pamokos vadybininkas

4 psl.

Analizuojame atnaujintas Bendrąsias programas

Metų mokytojai iš arčiau

8 psl.

Laiškai redakcijai:

Grožinės literatūros paraštės

Skaitau knygą

„Švietimo panoramos“ 18–19 psl.

Profesinis mokymas

„Švietimo panoramos“ 8 psl.

Prikelti ir išsaugoti

6–7 psl.

Noriu gražios Lietuvos

12 psl.

Planuojami ikimokyklinio ugdymo pokyčiai

Per kelerius ateinančius metus ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo laukia nemaža esminių naujovių: atsiras ikimokyklinuko krepšelis (t. y. pasikeis ikimokyklinio ugdymo finansavimo principai), atsiras darželių, kurie bus pritaikyti ugdyti ir kūdikiams iki vienerių metų, bus sukurtos palankesnės sąlygos steigti privačioms įstaigoms. Naujas idėjas įgyvendinti numatyta naudojant nacionalines ir Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos lėšas. Įgyvendinant Vyriausybės nutarimu 2007 m. patvirtintą Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros 2007–2012 metų programą, bus vykdomi net trys ES finansuojami šios srities projektai.

*Apie numatomus pakeitimus pasakoja Švietimo ir mokslo ministerijos Ikimokyklinio ir pradinio ugdymo skyriaus vedėja **Gražina ŠEIBOKIENĖ**.*

Kas bus ikimokyklinuko krepšelyje?

Ikimokyklinio ugdymo krepšelis pagal 15-osios Vyriausybės programos nuostatus apimtų ne tik ugdymo, bet ir ūkio lėšas. Jame turėtų būti numatytos ir pedagogų kvalifikacijai reikalingos lėšos. Krepšelis būtų vienodai skiriamas valstybinėms ir nevalstybinėms ugdymo įstaigoms.

Pagrindinis vaidmuo finansuojant ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą dabar tenka savivaldybėms. Šią našta priešmokykliniame ugdyme nuo 2004 m. lengvina priešmokyklinuko krepšelis (ugdymo lėšos), o į ikimokyklinį ugdymą tikslinių dotacijų iš valstybės biudžeto iki šiol nebuvo. Talkino tik tėvai, rėmėjai. Vyriausybės 2008–2012 metų programos įgyvendinimo priemonėse 2010 m. numatyta parengti ikimokyklinio ugdymo finansavimo pagal vaiko krepšelių koncepciją, o nuo 2011 m. jau pradėti ją įgyvendinti.

Šioje Vyriausybės programoje žadamos palankios sąlygos ir privatiems vaikų darželiams.

Taip, išties atsiranda naujas aspektas – plėtoti privatų ikimokyklinio ugdymo sektorių. Šiuo metu turime tik 10 nevalstybinių įstaigų, kurios įregistruotos švietimo registre. Bet buvome užsakę tyrimą „Ikimokyklinio ugdymo įvairovė: esama situacija ir visuomenės lūkesčiai“ (2008 m., VPU), kuris atskleidė, kad ikimokyklinį ugdymą nevalstybiniame sektoriuje teikia kur kas daugiau institucijų ir pagal įvairesnes programas. Tyrėjai surado daug įvairių ikimokyklinio ugdymo formų. Vyriausybė sieks legalizuoti šią veiklą keisdama finansavimo principus, t. y. per minėtąjį krepšelį.

Ar numatyta padidinti auklėtojų darbo užmokesťį?

Per šios Vyriausybės kadencijos laikotarpį planuojama, kad auklėtojų atlyginimai turėtų artėti prie mokytojų atlyginimų. Šiomet bus peržiūrėta Ilgalaikė

pedagoginių darbuotojų darbo užmokesčio didinimo programa ir pateiktos korekcijos. Vienas iš siūlymų – 2010 m. savivaldybių biudžetuose palikti didesnę dalį iš gyventojų pajamų mokesčio gaunamų lėšų, kad būtų galima sukaupti reikalingą pinigų sumą.

Į vaikų darželius bus priimami kūdikiai iki vienerių metų?

Taip, tam rengiamės. Šiai naujovei įvesti (pritaikyti patalpas, parengti auklėtojus) bus naudojamos ir nacionalinės, ir Europos Sąjungos lėšos.

Pernai paprašėme savivaldybių pateikti informaciją, koks yra poreikis – buvome labai nustebę, kad didžiuosiuose miestuose tokių prašymų buvo per 300. 2008 m. rugsėjo 1 d. iš viso nepatenkinta net 15 tūkst. tėvų prašymų ugdyti vaikus, kurių amžius iki 3 metų. Jau per minėtą tyrimą analizuojant skelbimus taip pat buvo pastebėtas didelis poreikis ugdyti kūdikius. Šiuo metu dauguma darželių priima vaikus tik nuo pusantrų metų, nors Švietimo įstatyme įteisinta galimybė nuo vienerių.

Dauguma nuogaštauja – kūdikių įstai goje! Noriu nuraminti – šiuolaikiniai tyrimai įrodė, kad mažam vaikui nepadaro ma nei emocinė, nei intelektinė žala, jei vaikas trumpą laiką ne namuose yra ugdomas gero mis sąlygomis, t. y. juo rūpinasi specialiai tam parengtas pedagogas. Kūdikių įstai goje būtų minimalų laiką, ilgiausiai – pusę dienos. Tokioje grupėje būtų ne daugiau kaip 6 kūdikiai ir du vienu metu dirban tys pedagogai. Tai priimtinausia pagalba studentiškomis, nepilnomis šeimoms ar tokioms šeimoms, kurios turi galimybę dirbti namuose, tačiau darbo reikalais turi išeiti į susitikimus.

Jau šiemet prasideda ES remiami projektai, skirti pedagogų, jų rengėjų ir įvairių ikimokyklinio ugdymo valdymo lygių vadovų mokymams bei darželių infrastruktūrai tvarkyti, modernizuoti.

Netrukus savivaldybės pagal projekto „Investicijos į ikimokyklinio ugdymo įstai gas“ finansavimo tvarkos aprašą regionų plėtros taryboms siūlys atrinkti darželius, kuriuos norės atnaujinti.

Atkreipti dėmesį, kad šios lėšos bus skiriamos visų ikimokyklinio amžiaus vaikų grupių ugdymo erdvėms modernizuoti, įrangai, baldams įsigyti, t. y. ugdomajai aplinkai gerinti. Numatoma atnaujinti ne mažiau kaip 60 darželių, tam skiriam per 74 mln. litų.

Kokia dar ES parama bus skiriama ikimokykliniam ugdymui atnaujinti?

Iš viso yra trys ES remiami šios srities projektai. Jau 2009 m. sausį prasidėjo mokymams skirtas projektas „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra“. Mokomi savivaldybių administracijos švietimo padalinių specialistai, ikimokyklinių ugdymo įstaigų vadovai, auklėtojai, priešmokyklinio ugdymo pedagogai, šiai sričiai specialistus rengiantys dėstytojai. Iš viso mokysis per 3 tūkst. auklėtojų. Savivaldybių specialistai, įstaigų vadovai, pedagogai pirmiausia bus mokomi vadybos, naujoviškų darbo metodų. 130 įstaigų vadovų, savivaldybių darbuotojų ir pedagogų išvyks stažuotis į 5 šalis. Jau užsakyti du tyrimai, skirti vadybos ir ugdymo turinio kokybei įvertinti. Kai turėsime tyrimų rezultatus ir per stažuotes sukauptą patirtį, bus kuriamos naujos mokymo programos. Veiks ikimokykliniam ugdymui skirtas portalas, jame bus ir metodinė informacija bei ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo naujienos, ir interaktyvus puslapis, kuriame vyks diskusijos su šeimomis, auklėtojais, visuomene. Bus parengta ir išleista mokomoji medžiaga pedagogams ir šeimoms. Tai sudarys sąlygas lanksčiau, atsižvelgiant į gyventojų reikmes, organizuoti ugdymo procesą, modeliuoti ugdymo turinį. Projektui iki 2013 m. numatyta skirti 30 mln. litų.

Kitas projektas „Universalių daugiafunkcinių centrų steigimas ir plėtra“, prasiidėsiantis kitąmet, skirtas įvairias švietimo, kultūros ir kitas paslaugas vaikams bei suaugusiesiems teikiantiems centrums kaime kurti. Centrai steigis ten, kur yra iki tūkstančio gyventojų. Uždarytų mokyklų, ambulatorijų, kultūros namų ar kitos patalpos bus pritaikomos teikti įvairias švietimo paslaugas vietos bendruomenės gyventojams. Vienas iš privalomų tokio centro, gaunančio ES paramą, reikalavimų – turi atsirasti vieta ikimokyklinukams ir priešmokyklinukams ugdyti. Per 2010–2012 m. laikotarpį turi būti įsteigti ar išplėtoti ne mažiau kaip 78 centrai. Tikimės, kad jų bus daugiau, nes kai kurios savivaldybės jau įsteigusios tokius centrus ir joms reikės mažiau pagalbos, kad išplėstų paslaugas. Šiam projektui iš ES fondų numatyta skirti per 70 mln. litų. Kitą dalį turi duoti savivaldybės.

Alma VIJEIKYTĖ

Kad formalizmas nenustelbtų kūrybiškumo, arba Mokykloje turime džiaugtis gyvenimu

Valentina DAGIENĖ – Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos fakulteto profesorė, Matematikos ir informatikos instituto Informatikos metodologijos skyriaus vadovė, Pasaulio informatikos olimpiados valdymo komiteto narė, nenuilstanti įvairių projektų rengėja, informatikos olimpiadų globėja, tarptautinio informacinių technologijų konkurso „Bebras“ iniciatorė (konkursas jau vyksta dešimtyje šalių), vadovėlių, knygų (įvairių mokomųjų leidinių – jau per 50) autorė, idėjų generatorė bei jų įgyvendintoja, dviejų tarptautinių mokslo žurnalų steigėja. Ir penkių vaikų mama. Su profesore, kuri stulbina savo energija, įvairiašakiu švietimo reikalų išmanymu, virtualiai šnekučiuojamės (mat šiuo metu ji stažuojasi Kembridžo universitete) apie Lietuvos mokyklą, studijas, mokslą.

šiek tiek daugiau rūpėjo naudojimas, susiejimas su gamyba. Buvo sakoma, kad per dalykus reikia mokyti kompetencijų ir per kompetencijas – dalykų. Nors diskusija buvo skirta bendrai nacionalinei programai, tačiau vis prakalbdavo apie pradinės klases. Mat neseniai Kembridžo mokslininkai nustatė, kad pradinių mokyklų programa pernelyg siaura, kad nepakanka mokyti skaityti, rašyti, matematikos (to būtina mokyti ieškant efektyvesnių būdų, išnaudojant technologines galimybes ir pan.). Kalbėta, kad pradinėse klasėse būtina mokyti įvairių mokslų ir užsienio kalbos. Ne vienas pabrėžė, jog užsienio kalbą reikia pradėti nuo antrųjų mokymosi metų pradinėje mokykloje. Mokykloje turime mokytis demokratijos principų, turime džiaugtis gyvenimu. Patiko mąstymas: mokymo programa – tik maža mokymo proceso dalelytė, ji turi būti kuo laisvesnė. Mokytojai turi perdaryti programas pagal savo mokyklos, mokinių poreikius ir galimybes, tėvų pageidavimus. Programa – tik gairės keliaujant. Takus mina mokytojas su mokiniais. Matyt, ir mums reikia labiau rūpintis mokytojų rengimu.

TAKUS MINA MOKYTOJAS SU MOKINIAIS

Jūs viena iš nedaugelio mokslininkų, kuri nesibodi ir bendrojo lavinimo mokyklos reikalų. Koks būtų Jūsų žvilgsnis į šiandienos mokyklą?

Turime pasirenkę neblogas bendrąsias programas, išsilavinimo standartus, įvairių dalykų vadovėlius, kurie konkuruoja, – ir tai gerai. Mokyklos vis labiau aprūpinamos kompiuteriais, kuriamos, verčiamos mokomosios kompiuterinės programos. Visu tuo priartėjame ar net aplenkiamo ne vieną Europos šalį. Tačiau... Kaita, reforma turi vykti kompleksiskai. Kad ir nedideliais žingsniais, bet siekiant apimti visus švietimo kampus. Vietiniai regionai, savivaldybės turi būti šeiminingai, reikia jiems padėti mokytis, patariant, kad jaustų ne visagalio šeiminingo priežiūrą, o draugo petį. Mokyklų direktoriai turi būti supratingi, tvarkingi ugdomo įstaigų šeiminingai. Jiems taip pat reikia padėti būti tokiems. Mokytojai turi būti laisvi ir išdidūs, turi jaustis kūrėjai. Jiems turime visokeriopai padėti, tik ne varžyti ar nurodinėti. Tik laisvas, savimi pasitikintis žmogus išugdys laisvus, sumanius piliečius. Visomis priemonėmis turime gerinti mokytojo įvaizdį. Gal galėtume paaukoti pusvalandį televizijos eterio pokalbiams apie švietimą? Reikia pratinti visuomenę galvoti apie mokymą ir mokymąsi, kaip vieną kilniausių kiekvieno rūpesčių.

Turi būti skatinamas bendradarbiavimas tarp mokinių, kolegų, mokyklų, šalių. Mokykimės tolerancijos ir supratingumo. Dėl to reikia mokyti ir mokytis kalbų. Kodėl nenorime sekti išbandytais skandinaviskais kalbų mokymo metodais? Didelės šalys dar gali verstis tik su viena kalba, tačiau mažos turi būti lanksčios ir gebėti konkuruoti įvairiose srityse. Dauguma mūsų piliečių turėtų gerai mokėti po keletą užsienio kalbų.

Šiuo metu gyvenate Didžiojoje Britanijoje. Kokios švietimo tendencijos vyrauja toje šalyje, ko galime pasimokyti?

Per britų televiziją kaip tik neseniai vyko diskusijos apie bendrąsias programas. Pagrindinis klausimas: kokia turi būti programa XXI a.? Kalbėjo įvairių profesijų ir patirčių žmonės, bet kraštutinių nuomonių, ginčų nebuvo. Tai rodo tam tikrą visuomenės brandą švietimo klausimais. Kalbėjusieji pabrėžė, kad programoje reikia labiau išryškinti veiksmus: analizuoti, ieškoti informacijos, tikrinti, o ne „atgaminti“ žinias. Verslininkams

KAD KŪRYBIŠKUMAS NEBŪTŲ NUSTELBTAS

Kokias matytumėte ikireformines aukštąsias mokyklas, jų perspektyvas?

Turime daug gerų dėstytojų, mėgstame mokytis – netgi sunkiai ir išstvermingai. Tačiau daug ir problemų, jos skausmingos... Geriausi studentai išvyksta studijuoti į užsienį. Svarbu, kad dalis jų norėtų sugrįžti, kad mes norėtume panaudoti jų įgytą patirtį, sąmoningai to siektume. Turime siekti balanso tarp profesinių ir akademinųjų mokyklų.

Išties per mažai turime patrauklių, prestižinių profesinių mokyklų. Juk galėtų būti vadybos, administravimo, kompiuterinių paslaugų, interneto technologijų, netgi kalbų profesinės mokyklos, į kurias būtų priimami jaunuoliai nuo X kl. Mokiniai mokytoji jose 2–3 metus ir tada nuspręstų, ar eiti dirbti, ar tęsti studijas universitete.

Neefektyviai dirbame aukštosiose mokyklose. Pagrindinės priežastys: lėtai atnaujinama mokymo bazė, personalo vadybinių įgūdžių stoka, biurokratizmas ir formalizmas nustelbia kūrybiškumą. Dauguma studentų stoja norėdami grynai profesinių studijų, ne teorinių akademinųjų. Per daug turime universitetų (negali visuomenėje būti tiek akademinųjų studijų trokštančių žmonių).

Pašėlusiai skaičiuojame mokslininkų publikacijas tam tikrose užsienio duomenų bazėse. Tai nėra blogai. Bet reikia galvoti ir apie naudą Lietuvai, ką konkrečios mokslininkų grupės pagerino, įdiegė, pasiūlė, parašė, sukūrė. Žinoma, turi būti grynai teorinių darbų, tačiau balansas būtinas.

KAS PRITRAUKIA TIEK PROTŲ?

Kas Jus pirmiausia nustebino Kembridžo universitete?

Šiuo metu Kembridžo universitete stažuojuosi pagal ERASMUS programą. Bandau atrasti, kas jame ypatinga, kas patraukia tiek protų... Iš išorės – lyg ir nieko ypatingo. Ramumas. Dirbama. Dėstytojai daug bendrauja (tiksliau – bendradarbiauja) su studentais.

Keletas trumpų pastebėjimų. Žinojau problemą, kad mokiniai vis mažiau linkę rinktis inžinerinius mokslus. Paklausiau, ar

(Nuketla | 11 psi.)

Mokytojas – pamokos vadybininkas

Šiaulių Didždvario gimnazija ir Šiaulių universiteto Matematikos ir informatikos fakultetas siekdami geriau pasirengti atnaujintų Bendrųjų ugdymo turinio programų diegimui surengė 6-ąją matematikos ir informacinių technologijų mokytojų respublikinę mokslinę metodinę-praktinę konferenciją „Veiksmingai dirbantis matematikos ir informacinių technologijų mokytojas – efektyvios pamokos vadybininkas, ugdytojas ir profesionalas“, (projekto autoriai: Šiaulių Didždvario gimnazijos Tiksliujų ir gamtos mokslų ugdymo skyriaus vedėjas, ŠU Matematikos katedros dėstytojas Vincas Tamašauskas ir Šiaulių Didždvario gimnazijos informacinių technologijų mokytoja metodininkė, ŠU Informatikos katedros dėstytoja Daiva Bukelytė).

Apžvelkime mokytojų praktikų ir leidėjų pranešimus, kuriuose atsispindi mokytojų nerimas ir lūkesčiai, patirtis ir klaidžiojimai. Kai keičiasi gyvenimas, turi keistis ir mokytojas. Jam nepakanka turėti profesinių žinių bei įgūdžių, šiandien būtinos vadybinės kompetencijos – tai itin svarbu įgyvendinant atnaujintas Bendrąsias ugdymo turinio programas. Drąsiai teigiame, kad šiame darbe mokytojas pirmiausia turi būti pamokos vadybininkas, kuris planuoja, vadovauja, organizuoja mokinių mokymąsi, ypač daug dėmesio skirdamas **mokinių mokymui mokytis**. Mokytojo veikla privalo orientuotis į mokymosi paradigmą. Norėdami sėkmingai įgyvendinti atnaujintas Bendrąsias programas privalome įgyti vis naujų žinių apie pamoką, jos planavimą ir organizavimą bei šios veiklos tobulinimą, išaiškinti kompetencijos sąvokas, geros (sėkmingos) pamokos dėmenis. O tai yra: mokymas ir mokymasis; pagalba mokiniui: individualizavimas, diferencijavimas ir integravimas; santykiai, tvarka, klasės valdymas; namų darbų skyrimas ir jų diferencijavimas; edukacinė mokymosi aplinka; pažangos ir pasiekimų vertinimas; pasiekimai pamokoje, apibendrinimas.

Mokytojas šiaulietis **Algirdas Pintulis** mokant matematikos siūlo laikytis tokių pagrindinių didaktinių nuostatų:

- *Mažiau dėmesio skirdami mechaniskam taisyklių ir algoritmų taikymui, formulių įsiminimui, mokykime pastebėti dėsniumus, išvesti formules.*
- *Mokant visas temas integruojami ir kitų temų bei kitų mokomųjų dalykų uždaviniai bei struktūriniai uždaviniai, reikalaujantys kūrybiškai taikyti visas žinias.*
- *Daugiau dėmesio skiriama matematinio mąstymo ugdymui, probleminių uždavinių sprendimui, matematikos taikymams.*
- *Išlaikoma pusiausvyra tarp individualaus, grupinio ir visos klasės darbo.*

Tikslas – ugdyti žmogų, gebantį kurti ateitį. Mes, mokytojai, ieškome naujų erdvių, įvairovės, kuri skatintų laisvai

pasirinkti patrauklų mokymo modelį, pasiekti norimų rezultatų. Dalyvavimas projekte, kuriame jau šiomet bandomė įgyvendinti atnaujintas Bendrąsias ugdymo turinio programas, davė impulsą tobulėti, tobulinti pamoką ir mąstyti, kaip naujovės tarnauja mokymosi pažangai. Šiaulių Didždvario gimnazijoje keliamas klausimas, kaip pasiekti, kad mokymasis būtų kruopščiau aptariamas su mokiniais, nagrinėjamas skyrių (dalykų) metodinėse grupėse, nes dėmesio sutelkimas į mokymąsi gali pagerinti rezultatus, o dėmesio sutelkimas į rezultatus gali jiems pakenkti. Mokiniai skatinami tapti aktyviais ir bendradarbiaujančiais, savarankiškais ir sugebančiais nusistatyti kryptį, o tai pagerina rezultatus. Mokymas(is), kaip mokytis, yra būtinas elementas, padedantis mokiniams pasirinkti ir naudoti tinkamus metodus ir efektyviai mokytis įvairiose situacijose. Mokiniai supažindinami su pamokos temos mokymosi uždaviniais bei vertinimo kriterijais pamokos pradžioje bei eigoje, o viskas aptariama pamokos pabaigoje. Mes įsitikinę, kad labiau motyvuotas mokytis nors ir mažesnių gabumų mokinys gali pasiekti daugiau, negu gabus, bet neturintis motyvacijos.

Šiaulių universiteto Edukologijos fakulteto jaunesniosios mokslo darbuotojos **Renatos Bilbokaitės** teigimu, vizualizacija, kaip sudėtingos informacijos perteikimas vizualiaja išraiška, gali padėti mokiniams labiau suprasti geometrijos dėsnius, sąlygas ir teisingai išspręsti uždavinius. Erdvinė vizualizacija padeda suformuoti teisingus mentalinius modelius, suvokti informaciją, įsivaizduoti ją mintyse ir pritaikyti matematinuose veiksmuose. Vizualizacija reikšminga mokant matematikos, nes vaizdinės informacijos pateiktys padeda percepcijai apdoroti informaciją ir mokinys geriau ją suvokia. Vizualizuoti reiškiniai skatina vaizduotę, t. y. įvairių veiksmų įsivaizdavimą mintyse. Todėl suvokiant sudėtingus geometrinius objektus, dažniau susiformuoja teisingi mentaliniai modeliai. Erdvinė vizualizacija skatina vaizdinio mąstymo operacijas, teisingai su-

vokti informaciją, ją mintyse įsivaizduoti ir gebėti transformuoti į skaitinius kodus.

Vilniaus Antakalnio vidurinės mokyklos matematikos mokytoja ekspertė **Regina Radavičienė** pranešime „**Kaip individualizuoti matematikos namų darbus?**“ pristatė principus, kuriais remdamasi skiria mokiniams namų darbus, ir pasidalijo patirtimi, kaip individualizuoja matematikos namų darbų užduotis. Praktika rodo, kad individualūs namų darbai yra suplanuota pamokoje vykstančio darbo dalis, daranti įtaką ateities rezultatams, skatinanti mokinį savarankiškai dirbti, aktyviai mokytis. Individualizuojant namų darbus, mokytoja siūlo naudoti jos darbo praktika paremtus principus:

- *užduotys, nukreiptos į praktinę, žaidybinę veiklą;*
- *individualūs namų darbai skiriami kiekvienoje klasių grupėje 1–4 kartus per metus;*
- *individualių namų darbų trukmė – nuo kelių dienų iki 1 mėn.;*
- *mokiniai skatinami kokybiškai atlikti užduotį;*
- *kiekvieno mokinio darbas yra įvertinamas.*

Šis metodas buvo teigiamai įvertintas išorės audito (2007 m.), jį patvirtino ekspertai, vertinę praktinę mokytojos veiklą (2008 m.). Svarbiausia, individualūs matematikos namų darbai patiko daugumai ugdytinių (tą parodė anoniminė jų apklausa): mokiniai pasisakė už; jų nuomone, didėja mokymosi motyvacija, gerėja rezultatai; be to, mokiniai norėtų, kad tokie namų darbai būtų skiriami iš kiekvienos temos.

Taigi kaip individualizuoti matematikos namų darbus? Kelių metų praktika rodo, kad rengiant tokias užduotis pageidautina atsižvelgti į mokinio pagrindinius psichologinius amžiaus ypatumus – jaunesnių klasių užduotis sieti su daile, technologijomis. Nemažą mokymosi laiką mokiniai dirba individualiai. Taip yra parodomai asmeniniai mokymosi rezultatai, didėja mokinio pasitikėjimas savo jėgomis, auga savigarba, stiprėja bendraklasių pripažinimas (A. Pollard, 2006). Todėl užduodama individualius matematikos namų darbus R. Radavičienė stengiasi, kad ši jų veikla būtų įdomi ir prasminga, o namų darbų formų įvairovė leistų kiekvienam mokiniui atrasti savo matematikos mokymosi stilių ir spartą. Nesvarbu, ar vaikas išmoksta tylėdamas ar kalbėdamas, labai stengdamasis ar pakludamas. Svarbu, kad tai įvyksta.

Vincas TAMAŠAUSKAS

Geriausi 2008 metų Lietuvos kūno kultūros mokytojai

Kovo 17 d. Švietimo ir mokslo ministerijoje Lietuvos mokinių ir studentų sporto centro (LMSSC) iniciatyva apdovanoti geriausi 2008 metų Lietuvos kūno kultūros mokytojai. Bendrojo lavinimo mokyklų kūno kultūros mokytojų atvyko pasveikinti jų direktoriai, miestų (rajonų) savivaldybių švietimo, kultūros ir sporto skyrių vedėjai ir vyriausieji specialistai. Konkurso „Geriausias kūno kultūros mokytojas 2008“ laureatai apdovanoti padėkos raštais, atminimo dovanomis ir medaliais, o I–V vietų nugalėtojai – pinigiais prizais.

Švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius pasidžiaugė kūno kultūros mokytojų iniciatyvumu, palankios mokymo aplinkos kūrimu ir sėkmingu mokinių skatinimu sportuoti. „Sportas yra puiki priemonė žalingų įpročių prevencijai“, – pastebėjo švietimo ir mokslo ministras.

Kūno kultūros ir sporto departamento prie LR Vyriausybės generalinis direktorius Algirdas Raslanas padėjo LMSSC už gražias iniciatyvas. Prisipažino pats trejus metus dirbęs kūno kultūros mokytoju ir puikiai pažįstantis mokymo aplinką. „Nors šiuo metu Lietuvoje trūksta aikštynų ir gero sportinio inventoriaus, ugdymo procesas vyksta. Už tai turime dėkoti kūno kultūros mokytojams, kurie dirba labai išradingai ir puikiai organizuoja sportinę veiklą įvairiomis sąlygomis“, – sakė A. Raslanas.

Lietuvos tautinio olimpinio komiteto prezidentas Artūras Poviliūnas taip pat mano, kad „kelias į didįjį sportą prasideda nuo bendrojo lavinimo mokyklos. Kūno kultūra suteikia vaikams sparnus – tai pirmas žingsnis ir didelis indėlis kylant į olimpinės aukštumas“.

Lietuvos kūno kultūros mokytojų asociacijos prezidentas Vytautas Deksnys linkėjo kolegoms stiprybės, nepamiršti sporto istorijos pradžios – Antikos laikų,

taip pat šiandienos sporto svarbos kiekvienam iš mūsų.

Renginių vedusi ir nugalėtojų nuopelnus pristačiusi Lietuvos mokinių ir studentų sporto centro direktorė Ona Babonienė padėjo mokytojams, negailintiems savo laisvo laiko vaikams.

Kandidatus konkursui pristatė Lietuvos miestų (rajonų) savivaldybių administracijos. Laureatų atrankos komisiją sudarė Lietuvos mokinių ir studentų sporto centro, Kūno kultūros departamento prie LR Vyriausybės, Lietuvos tautinio olimpinio komiteto atstovai. Jie vertino praktinę kūno kultūros mokytojų veiklą, aktyvų ir kūrybišką pedagoginį jų darbą, dalykinių ir metodinių naujovių diegimą. „Konkurencija buvo didžiulė, visi kandidatai verti nugalėtojų vardo. Vadovaujantis nuostatų kriterijais buvo atrinkti patys geriausieji“, – vertinimo rezultatus apžvelgė komisijos pirmininkas LMSSC direktorės pavaduotojas Rimantas Bukšnaitis.

APIE GERIAUSIUOSIUS

Kokie yra šie kūno kultūros mokytojai, kalbėjomės su komisijos nare LMSSC metodininke Nijole Sližauskiene. „Novatoriškai, pasiukojančiai dirbančių kūno kultūros mokytojų veikla labai plati. Ne vienas jų būdamas švietimo konsultantu teikia paramą įgyvendinant Bendrąsias kūno kultūros programas, padeda suvokti naują kūno kultūros mokytojo vaidmenį šiuolaikinėje mokykloje. Jie gerbiami, aktyvūs mokyklos ir vietos bendruomenių nariai. Geriausi šalies kūno kultūros mokytojai yra puikūs savo dalyko žinovai, išradingi formaliojo ir neformaliojo ugdymo organizatoriai, aktyvūs dalyviai ruošiant įvairius tarptautinius, nacionalinius ir šalies projektus. Kaip tik šią apdovanojimų dieną dalyvauti tarptautiniame projekte Italijoje kartu su vaikais išvykusi Jovita Šiaulytė, Panevėžio Senvagės pagrindinės

mokyklos kūno kultūros mokytoja metodininkė“, – sakė N. Sližauskienė.

Konkurse geriausiu pripažinto Širvintų „Atžalyno“ pagrindinės mokyklos kūno kultūros mokytojo eksperto Leono Vaicekausko dėka mokykla jau antrus metus pelno šalies sportiškiausios pagrindinės mokyklos vardą, net keturis kartus tapo konkurso „Sportas ir aplinka“ nugalėtoja, jos mokiniai yra nuolatiniai Lietuvos mokinių ir studentų sporto centro organizuojamų varžybų laimėtojai.

Molėtų pagrindinės mokyklos mokytoja metodininkė Ieva Vaicekauskienė yra metodinių rekomendacijų Pagrindinio ugdymo bendrosios programoms įgyvendinti bendraautorė.

Šiaulių rajono Meškuičių vidurinės mokyklos kūno kultūros mokytojas metodininkas Petras Vaitkus – aktyvus mokyklos ir vietos bendruomenės varžybų, konkursų, žygių, sporto švenčių organizatorius, metodinės medžiagos kūno kultūros mokytojams rengėjas. Jo mokiniai – dažni Lietuvos mokinių olimpinio festivalio prizinininkai, šalies ir tarptautinių varžybų dalyviai.

Geriausieji kūno kultūros mokytojai yra įvairių darbo grupių nariai, švietimo konsultantai, Vaikų ir jaunimo olimpinio ugdymo programos integravimo į bendrąjį ugdymą koordinatoriai ir olimpinės dvasios skleidėjai, sveiko gyvenimo būdo skatintojai. Šių kūno kultūros mokytojų ugdytiniai sėkmingai dalyvauja Lietuvos mokinių olimpiadiame festivalyje, savo miesto, rajono, šalies mokinių sporto renginiuose, žygiuose, konkursuose, akcijose.

Per konkursą siekiama įvertinti šalies kūno kultūros mokytojų nuopelnus jų praktinėje veikloje ir reikšmingiausius darbus kūno kultūros ir sporto pedagogikos srityje, indėlį į šalies vaikų ir jaunimo sporto plėtrą.

Aura ŠILEIKAITĖ

Prikelti ir išsaugoti

„Tik nepamiršę senųjų amatų ir gimtosios kalbos galime tikėtis išsaugoti savitumą“, – teigia etnokultūros autoritetai. Šia prasme **Alytaus dailiųjų amatų mokyklos** siekiai užburė parodos „Mokymasis, studijos, karjera 2009“ lankytojus. („Juk tai himnas rankų darbui“, – kalbėjo stabelėjusieji pasižiūrėti, kaip stebuklai tverias...) Apie tai, kuo ypatinga ši mokykla ir kaip ji siekia išgyventi, žurnalistė **Zina Rimgailienė** kalbina jos direktorę **Laimutę Angelę SIUŠIENĘ**.

Jūsų mokykla įsipareigoja rengti darbuotojus, gebančius kurti aukštos kokybės meno gaminius, kūrybiniuose darbuose skirti didelį dėmesį lietuvių tautos tradicijoms, puoselėti ir tausoti etnokultūrinį paveldą...

Nedriščiau sakyti, kad baigus mokyklą iškart galima tapti amatininku, kuriančiu aukštos kokybės bei tradicijas perteikiančius dailiuosius dirbinius. Mes šito siekiame, tačiau, kaip rodo mokyklos 17 metų patirtis, kad tai įvyktų, jaunuolis turėtų atsinešti ir savo asmeninės misijos dalelę, įgimto talento kūrybai, meninio skonio, darbštumo bei meilės savo gimtajai vietai, apie kurią jis nori kalbėti darbais. Mokykla gali suteikti kryptingą impulsą, pradinių žinių, amato technikos pagrindus, požiūrio

atspirtį, veiklos orientaciją ir kt. Aukštosios mokyklos paskirtis – mokyti kurti, o profesinės mokyklos misija – mokyti pagaminti. Tradicinės kultūros supratimas, pažinimas ir suvokimas yra sudėtingas mokslas. Bandome surasti metodiką, kaip mokyti jaunimą primirštų amato paslapčių. Vyresnioji karta dar galėjo prisiliesti prie mokymo perteikimo paslapčių iš savo tėvų patirties (šiaučius, kriaučius, kryždirbys...). Deja, jaunimas šiuo požiūriu jau nuskriaustas. Per dvejus trejus metus siekiame užpildyti tuštumą, kuri atsirado sielose pamiršus pagarbą savo tautos tradicijoms.

Nūnai jaunų žmonių, pasiruošusių gilintis į tradicinius amatus, nėra tiek daug, kaip norėtų galintieji jas perteikti (pamokyti). Būdami švietimo sistemos dalimi,

turime priimti ir jos nuostatas: mokinių grupėje turi būti ne mažiau kaip 25 (ar reikia tiek konkretaus amato specialistų kasmet?..); bendrojo lavinimo mokyklos, siekdamos išsaugoti kuo didesnę mokinių skaičių, dėl mokinio krepšelio dirba su perpildytomis klasėmis. Manome, kad nemaža vyresniųjų klasių mokinių nesieks aukštojo mokslo, o puikiais amatininkais galėtų tapti.

Esant tokiai realybei, profesinė mokykla džiaugiasi kiekvienu atėjusiuoju, neklauzdama jo motyvacijos ar gebėjimų, nes privalo surinkti nustatytą dydžio grupes. Tikrą pašaukimą turinčių vaikų ateina nedaug. Daugiau jų pavilioti trukdo ir itin menka visuotinė kultūros politika šiuo požiūriu. Tačiau esame pasiruošę perduoti tai, ką mums davė Dievas ir apdovanojo gamta, ką pasiekėme patys labai mylėdami ir gerbdami tautos tradicinį palikimą. Pabaigus Alytaus dailiųjų amatų mokyklą, svarbiausia yra tai, kad tampi savo likimo kalviu, nes įgyjamos kompetencijos, kurių nepamirštame visą gyvenimą...

Iš kur daugiausia mokinių ateina į mokyklą?

Daugumą sudaro Dzūkijos krašto jauni-

Apie mokyklą...

Beveik prieš du dešimtmečius rengiant parodas ir bendraujant su liaudies meistras buvo pastebėta, kad dalis tradicinių amatų pradeda nykti. Lietuvos kalvių kalvis **Vytautas Jarutis** puoselėjo mintį įkurti Alytuje kalvių rengimo kursus. Tai išaugo į viltį įkurti mokyklą, kurioje būtų rengiami visų tradicinių amatų amatininkai. Tam pritarė Alytaus politechnikumo direktoriaus pavaduotoja **Eugenija Daukšienė** ir atkurtos nepriklausomos Lietuvos pirmoji miesto taryba, vadovaujama **Dobilo Kurtinaičio**. 1991 m. balandžio 18 d. įsteigta **Alytaus dailiųjų amatų mokykla**, tais pačiais metais buvo išduotas leidimas mokyti audimo, siuvimo, meninio pynimo ir medžio drožimo amatų. Iki 1995 m. mokykla dirbo kaip papildomojo ugdymo įstaiga, iki 1998 m. – kaip mokymo centras, nuo 1998 sausio 1 d. – profesinė mokykla.

Apie direktorę

Laimutė Angelė Šiušienė, išaugusi šeimoje, kurioje tradiciniai amatai buvo kasdienio gyvenimo dalis, baigusi inžinerijos mokslus ir dėstytojaudama **Alytaus politechnikume**, laisvalaikiu kūrė, dalyvavo tautodailininkų parodose. Nuo 1974 iki 1988 m. vadovavo **Dzūkijos regiono tautodailininkų skyriui**. Jos mama – audėja ir tinklų nėrėja, būdama 96 metų dar mokė merginas apmesti audeklą, paruošti audimo stakles...

mas ir specialiųjų poreikių žmonės. Tačiau susipažinę su mūsų mokytojais parodose ar pleneruose jaunuoliai, mylintys ir tausojančios tradicinius amatus, atvyksta ir iš Panevėžio, Rokiškio, Tauragės, Vilniaus, Raseinių, Pelesos (Baltarusija), netgi iš Petrozavodsko (Rusija) ar Malmės (Suomija). Šiuo metu mokykloje mokosi 190 mokinių. Amato populiarumas leidžia surinkti daugiau mokinių, tačiau mokyklos misija – išsaugoti visus lietuviškus tradicinius amatus, nepaisant vienadienio populiarumo.

Kiek šiuo metu mokykloje mokosi specialiųjų poreikių jaunuolių? Kokio amato jie gali siekti? Kiek laiko trunka mokslas?

Šiuo metu specialiųjų poreikių turintys mokiniai gali mokytis dailiųjų dirbinių pynėjo, dailiųjų tekstilės, keramikos dirbinių gamintojo specialybių. Jie mokosi trejus metus, gauna nemokamą maitinimą, kantrių ir tolerantiškų pedagogų patirtį ir globą. Šiais metais mokykloje mokosi 72 specialiųjų poreikių mokiniai.

Ar baigus mokyklą Jūsų mokiniams lengva susirasti darbą?

Amatininkas – pašauktasis, kuris be to amato gyventi negali. Baigęs mokyklą kiekvienas absolventas gali būti laisvas kūrėjas-amatininkas, t. y. pats sau šeimininkas. Tiems, kurie savarankiškai nepasirošę dirbti, paprastai tenka dirbti asistentu – projektuotoju, siuvėjo-konstruktoriumi ir kt. Dažnam baigusiam amatų mokyklą ir pajautusiam kūrybos skonį mokykla tampa geru startu stojant į aukštąsias meno mokyklas. Nemaža mokyklos absolventų pasuko šiuo keliu, tapdami architektais, skulptoriais, dizaineriais, tekstilininkais...

Ar pavyksta suburti Pietų Lietuvos regiono pagrindinių, vidurinių bendrojo lavinimo mokyklų bei gimnazijų mokinius mokytis dailės ir amatų po pamokų?

Šiuo metu mokykla turi ribotas galimybes (trūksta mokymo patalpų, kabinetų), tačiau miesto ir rajono mokyklų mokiniai yra gana dažni ir aktyvūs ekskursijų, projektų svečiai mūsų mokykloje. Bendrojo lavinimo mokyklų dailės mokytojams mokykloje vedami kvalifikacijos tobulinimo renginiai. Mokyklos mokinių darbų parodos nuolat rengiamos Alytaus kolegijoje, miesto jaunimo centre. Profesinio informavimo tikslais organizuojamos išvažiuojamosios parodėlės į miesto ir apskrities bendrojo lavinimo mokyklas.

Retas menininkas amatininkas, dirbantis profesijos mokytoju, bus geras kultūros vadybininkas. Ši veikla reikalauja kultūros vadybos specialisto ar net žmonių grupės, neapkrautos pedagogine veikla. Deja, mažų mokyklų galimybės to neleidžia,

nors visuotinių ryšių poreikis tarp panašios veiklos institucijų bendradarbiavimo, sklaidos ir vystimosi yra didelis.

Kaip organizuojate mokymąsi visą gyvenimą? Ar paklausi ši paslauga?

Ši idėja ypač aktuali ekonominių pereinamųjų laikotarpiu. Kai žmonės praranda darbą, dažnai atsigrežia į tradicijas ir kūrybą, kuri dažnam gali tapti alternatyviu pragyvenimo šaltiniu ar tiesiog asmenybės tobulėjimo išraiška. Šiuo tikslu mokykloje rengiami teminiai mokymai: vėlimas iš vilnos, tapyba ant šilko, pynimas iš vytečių, audinio apmetimas ir audimas, juvelyrinių darbų gamyba ir kita. Mokykla yra parengusi kelias specialybių programas bendradarbiaudama su darbo birža. Mūsų nuomone, svarbu suteikti žmogui amato žinių, kad jis pasijaustų galintis ir gebantis išlaikyti save ir šeimą. Geriausias mokymosi visą gyvenimą pavyzdys yra patys mokyklos pedagogai. 1991 m., įkūrus mokyklą, Kauno taikomosios dailės mokykloje įgytų žinių atėjo perduoti keturi mokytojai, tačiau jiems bedirbant su mokiniais atsirado pedagoginių žinių spragos. Šiandien jie – jau aukštąjį pedagoginį, menotyrinį išsilavinimą turintys specialistai. Mokykloje dirba žmonės, turintys du aukštojo mokslo diplomus, o mokytoja metodinė Vaidilutė Gailienė, turėdama dizainerio, mokytojo diplomus, yra stropi VGTU studentė. Galimybė mokytis visą gyvenimą yra nuostabus dalykas smalsiesiems.

Su kokiomis institucijomis ir organizacijomis bendradarbiauja mokykla? Kokie ryšiai palaikomi su tautodailininkais?

Mokykla palaiko ryšius su Lietuvos etninės kultūros globos taryba (keturi mokyklos pedagogai yra Dzūkijos regiono etninės kultūros globos tarybos nariai), Alytaus apskrities muziejais, Europos kultūros programų centru, Rumšiškių liaudies buities muziejumi, projektų partneriais iš Švedijos, Lenkijos, Vokietijos, Prancūzijos, Rumunijos, Italijos, Turkijos, Graikijos.

Net septyni mokyklos profesijos mo-

kytojai yra Lietuvos tautodailės sąjungos nariai. Profesijos vyresnysis mokytojas Saulius Lampickas – 2000 ir 2008 m. Liongino Šepkos premijos, Respublikinio prakartėlių konkurso 2002 laureatas, geriausias Alytaus apskrities liaudies meistras 2005, 2007, 2008 m. respublikinės parodos-konkurso „Aukso vainikas“ vienas iš nugalėtojų. Keturi mokyklos bendruomenės nariai – Benjaminas Jenčius, Gintarė Markevičienė, Saulius Lampickas ir Laimutė Šiušienė – yra Alytaus miesto kultūros premijos laureatai.

Dabar visiems labai svarbus finansavimas...

Mokykla turi du steigėjus – Švietimo ir mokslo ministeriją ir Alytaus miesto savivaldybę. Švietimo ir mokslo ministerija finansuoja pedagogų ir administracijos darbuotojų darbo užmokestį, o Alytaus miesto savivaldybė – ūkinės mokyklos išlaidas, prisideda prie tarptautinių ir vietinių projektų finansavimo. Mokykla taip pat naudojasi specialiųjų lėšų programa, 2 proc. GPM parama.

Dalį lėšų gauname iš tarptautinės projektinės veiklos. Mokykla vykde nemaža edukacinių projektų. Ryškiausi programos „Kultūra 2000“ projektai: „Nauja erdvė senoje pastogėje“ ir „Tradiciniai amatai XXI a. architektūroje“. Vykdydama projektus mokykla pasinaudojo ES lėšomis, Švietimo ir mokslo ministerijos bei Alytaus miesto savivaldybės dotacijomis ir perkėlė seną rąstų pastatą į naują erdvę – mokyklos teritoriją. Jame šiuo metu įrengti tekstilės specialybės mokymo kabinetai, konferencijų salė, kuria naudojasi regiono kultūros darbuotojai, apskrities etnokultūros globos taryba. Trejus metus vykęs projektas su partneriais – Lenkijos Ščecino universiteto Architektūros fakulteto studentais ir Švedijos Eksjo miesto restauracijos mokyklos mokiniais – buvo puikus edukacinis-kultūrinis reiškinys. Tai, kad mokykla sugebėjo panaudoti bendrojo finansavimo lėšas turtui sukurti, mes laikome dideliu mažos mokyklos laimėjimu.

Ačiū už pokalbį.

Ekspertės kelias

*Lyg ir nepastebimai per Lietuvą nuvilnijo žinia apie Metų mokytojų apdovanojimus. Pasidžiaugę laureatų laimėjimais vietų savivaldybių administratoriai, mokyklų bendruomenės, artimieji ir draugai. Išvardyti jų nuopelnai švietimui ir ne tik... Kokie šie mokytojai iš arčiau? Pirmiausia pakalbinau Alytaus Panemunės vidurinės mokyklos direktoriaus pavaduotoją ugdymui, fizikos mokytoją ekspertę **Stasę NEDZINSKIENĘ**.*

Po eTwinning apdovanojimų S.Nedzinskienė (antra iš dešinės) su A.Šuminiene (ŠMM), savo mokiniais Modestu ir Pauliumi bei kolega Ž.Tautvydu

Kaip Jus, poetiškos sielos žmogų, suviliojo gamtos mokslai ir pedagogika?

Likimas lėmė, kad baigusi Trakų rajono Gudakiemio aštuonmetę mokyklą toliau mokiausi Trakų mokykloje-internate. Dėl mokslo sunkumų neturėjau, buvau aktyvi mokinė, dalyvavau literatū būrelyje. Klasišės auklėtoja Vida Ramanauskienė mus mokė visokių gyvenimo gudrybių – pradedant liaudies šokiais, baigiant įvairių patiekalų ruošimu. Jos vyras Zigmundas Ramanauskas dėstė fiziką, buvo ypatinga asmenybė. Jis ir pakreipė tolesnį mano gyvenimo kelią – aukso medaliu baigusi vidurinę mokyklą, įstojau į Vilniaus universiteto Fizikos fakultetą, studijavau radiofiziką. Likimas skyrė ir pedagogo kelią, nes po studijų atitekėjusi į Alytų pradėjau dirbti fizikos mokytoja. Taigi esu dėkinga likimui, prieš 35 metus atvedusiam mane į mokyklą.

O kaip tapote mokytoja eksperte?

Pedagogo darbas nuolat skatina tobulėti, priimti naujus iššūkius. Tikiu ne tiek žodžių, kiek asmeninio pavyzdžio galia. Noriu parodyti savo mokiniams, kad galima pasiekti savo tikslą, svarbu norėti, kūrybiškai dirbti, viską išbandyti, nelaukti, kol tai kažkas padarys už tave. Dėkinga Lietuvos fizikos mokytojų asociacijai, kuri suteikė galimybes save išbandyti, išreikšti.

Neblogai įvaldėte informacines-komunikacines technologijas. Kokią naudą kaip mokytoja iš to patiriate?

Puikiai prisimenu daugiau nei prieš dešimt metų vykusį fizikos mokytojų seminarą Vilniuje, kai pirmą kartą pamaciau, kaip galima panaudoti kompiuterį per pamoką. Iš karto „užsikrėčiau“ šia naujove. Mokiausi namuose savarankiškai, labai daug padėjo sūnūs, ypač jaunėlis Antanas. Kompiuteris atsirado ir ant darbo stalo mokykloje. 2003 m. su mokytojų koman-

da dalyvavome daktaro Juozo Kazicko paramos ir labdaros fondo paskelbtame konkurse „Švietimas – informacinei visuomenei“. Laimėjome mokyklai kompiuterinės technikos bei programų rinkinį. Šios IT priemonės turėjo didelį poveikį ugdymo proceso modernizavimui. Nuo tada kūriau pateiktis savo pamokoms, rengiau įvairius pranešimus. Kaip direktoriaus pavaduotoja ugdymui, pradėjau naudoti tvarkaraščių kūrimo programą, kuria nepaprastai džiaugiuosi iki šiol.

Mano svajonė – turėti šiuolaikinį kompiuterizuotą fizikos kabinetą – išsipildė 2006 m., kai mokykla įsijungė į Lietuvos švietimo plėtotės centro inicijuotą projektą „Ugdymo turinio IKT pagrindu kūrimas ir diegimas remiantis integruoto gamtos mokslų kurso 5–6 kl. mokiniams pavyzdžiu“. Gavę kompiuterius, multimedijos projektorius, interaktyvią lentą, įkūrėme modernų gamtos mokslų kabinetą.

Mokykla turi nemažą olimpiadų prizininkų, jaunųjų mokslininkų. Ar sunku atpažinti ir ugdyti gabiuosius?

Visada mokinius skatinu mokytis kuo geriau, naudotis bet kokia galimybe išreikšti savo gebėjimus. Tam kaip tik ir padeda dalykinės olimpiados, įvairūs konkursai. Mokykliniuose šių renginių turuose savo jėgas gali išbandyti visi. Gabiausi vaikai atsiskleidžia per pamokas. Stengiuosi išugdyti jų pasitikėjimą savo jėgomis. Labai svarbu pastebėti ir įvertinti mokinių pasiekimus. Mūsų mokykloje kasmet pagerbiami ir apdovanojami mokslo pirmūnai, olimpiadų prizininkai. Pasiekusius pergales šalies mastu mokinius bei jų mokytojus Miesto dienos proga pagerbia ir Alytaus savivaldybė.

Su savo ugdytiniais ir partneriais neįsitenkate Alytaus apskrityje, dalyvaujate projektinėje veikloje peržengėte

ir šalies ribas. Ką Jums davė tokia veikla kaip mokytojai ir kaip asmenybei?

2005 m. Švietimo ir mokslo ministerijoje vykusioje konferencijoje išgirdusi apie Europos mokyklų partnerystės programą *eTwinning*, tapau Alytaus apskrities konsultante, subūriau mokyklos *eTwinning* mokytojų komandą. Praėjusiais metais *eTwinning* projektas „Mūsų mokyklos medžiai“, vykdytas su Latvijos Vircavas mokykla, buvo pripažintas geriausiu projektu Lietuvoje. Mūsų mokykla net du kartus – 2006 ir 2008 m. – tapo „Geriausia *eTwinning* mokykla Lietuvoje“. Šios programos Lietuvos nacionalinė paramos tarnyba organizuoja įvairius konkursus, kurių laimėtojams

suteikiama teisė dalyvauti seminaruose užsienyje. Ir man teko laimėti 2006-aisiais dalyvauti *eTwinning* seminare gamtos ir tikslųjų mokslų mokytojams Prahoje, baigiamosiose konferencijose Bukarešte (2008 m.) ir Prahoje (2009 m.). Ši veikla ir kaip mokytojai, ir kaip asmenybei davė labai daug, pirmiausia – naujos patirties, pasitikėjimo savo jėgomis, noro tobulėti, galimybės susipažinti su įvairių šalių kolegomis.

Sumanėte įkurti mokyklos muziejų, sukūrėte mokyklos himną, neseniai išleidote leidinį, skirtą mokyklos dvidešimtmečiui. Ar tai daryti paskatino tik pareigos jausmas?

Alytaus Panemunės vidurinėje mokykloje dirbu nuo 1988 m. Atėjome kartu su tautos Atgimimu, kupini tauraus tikėjimo, jaunatviško polėkio, gražių svajonių. Todėl šiai mokyklai atidaviau ne tik savo metus, bet ir širdį. Tik iš pareigos nebūčiau parašiusi žodžių mokyklos himnui, nebūčiau prisidėjusi prie muziejaus įkūrimo, kitų mokyklinių tradicijų puoselėjimo. O ką jau kalbėti apie mokyklos 20-mečio knygą „Mes atėjome su Atgimimu“! Šį leidinį vadinu viso mokyklinio gyvenimo projektu, jį rengiau padedama kolegų ir mokinių – projekto „Mes rašome mokyklos istoriją“ dalyvių.

Išleidote jau keturias poezijos knygas, esate literatė. Ką Jums duoda kūryba?

Niekada nesėdžiu prie balto popieriaus lapo ir nemažtau, kaip sukurti eilėraščių. Savo posmus išnešioju, tiesiog savyje „išdai nuuju“, belieka tik užrašyti. Tai geriausiai apibūdina eilėraštinis „Dievo plunksna“.

Pirmiausia manyje gimsta melodija, ji nepalieka, kol nesukuriu pagal ją žodžių. Todėl mano eilėraščiai lengvi, panašūs į dainas. Juose – tai, kas artima kiekvienam žmogui – laiko saktmė, grumstuoti

likimo vieškeliai, meilės ilgesys, tolimas žvaigždžių spindėjimas ir filosofiniai pamąstymai. Kūryba man padeda išsaugoti vidinę pusiausvyrą: jei būna skaudu, visa tai išlieju į posmus, ir viskas atlėgsta. Labai mėgstu fotografuoti (dabar tai labai palengvina skaitmeniniai aparatai), gražinti aplinką, auginti gėles. Džiaugiuosi pavasariais – tada ypatingai kvepia žemė, atrodo, atiduoda savo gaivą ir stiprybę žmogui.

*Aš esu
tikrai plunksna lengvutė
visagaliame Dievo delne.
Jo ranka
po kiekvieną eilutę
išmintingai vedžioja mane.*

*Visos mintys
kaip vingrūs upeliai
virsta žodžiais
raidė po raidės
ir į šviesų eilėraščio kelią
neša šilumą mano širdies.
(„Dievo plunksna“)*

Kaip spėjate būti mokytoja, kūrėja, mama? Gal turite ir visuomeninių įpareigojimų?

Negaliu pasakyti, kad viską spėju padaryti idealiai. Dažnai pirmenybę atiduodu mokyklai. Ar tai šeimai turi įtakos? Žinau viena, kad dėl to visi trys sūnūs anksti išmoko savarankiškumo. Kūryba, kaip minėjau, daug laiko neatima. Turiu ir visuomeninių darbų, įvairių projektų. Jei ne automobilis, vargiai po darbo valandų visur besuspačiuoju.

Ką apskritai manote apie mokytojo vietą dabartinėje švietimo sistemoje?

Manau, kad mokytojas yra viena iš svarbiausių dabartinės švietimo sistemos grandžių. Ugdant Lietuvos pilietį, lemia ne tik mokytojo dalykinės žinios, bet ir kitos kompetencijos, ypač jo asmenybė. Mokytojas turi degti pats, kad mokinių širdyse įžiebtų mokslo šviesą ir meilę savo žemei, kuri neužgestų net ir iškeliaus į senąją Europą.

Ar galite pasakyti, kad savo gyvenime jau pasiekėte viską, ką buvote užsibrėžusi? Kokie Jūsų ateities planai?

Negaliu pasakyti, kad pasiekiu tik tai, ką užsibrėžiu. Kartais likimas dovanoja ir daugiau. Tam priskirčiau ir Metų mokytojo vardą. Argi tai galima užsibrėžti?

Ateities planai daugiausia susiję su kūryba. Svajoju išleisti viename leidinyje visus savo „fizikinius“ eilėraščius – taip vadinu lyrinius pamąstymus apie fizikos dėsnius ir sąvokas. Gal kada nors būties karuselėje atsiras ir poezijos knygelė vaikams...

Dėkojame už pokalbį.

Kalbėjosi **Violeta ŠALTIENĖ**

Diskusija ikimokyklinio ugdymo klausimais

Aktualūs ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo klausimai pradėdant vykdyti projektą „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra“ aptarti Švietimo ir mokslo ministerijoje vykusioje apskritojo stalo diskusijoje su ikimokyklinio ugdymo specialistais, tėvų forumo ir profesinių sąjungų, ministerijos atstovais. Pagrindinė pokalbio tema – ikimokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumas, darželių plėtra ir finansavimas. Diskusijos vadovas Švietimo plėtotės centro direktoriaus pavaduotojas **Antanas Valantinas** kvietė susirinkusius ikimokyklinių įstaigų ir tėvų atstovus padėti išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo poreikius, o ministerijos specialistus – išsiaiškinti galimybes.

Diskusijos dalyviai pabrėžė, kad vaikų darželių tinklas nėra tolygus, dažnai neatitinka gyventojų poreikių. Didžiausiose miestuose ši problema dažniausiai kyla naujuose mikrorajonuose, kaimuose – dėl mažo vaikų skaičiaus ar patalpų trūkumo.

Vilniaus „Lazdynėlio“ lopšelio-darželio (vaikystės pedagogikos centro) direktorė **Elena Markevičienė** mano, kad mieste darželių tinklo problema galėtų padėti spręsti bendradarbiavimas su verslo, ypač statybos, bendrovėmis, kurių darbuotojai dirba ar gyvena naujuose mikrorajonuose. Ikimokyklinių įmonių tinklas jau turi būti numatytas statomo mikrorajono detalizaciniame plane. Jai pritarė Nevalstybinių ikimokyklinių įstaigų asociacijos tarybos atstovas **Virgilijus Pupeikis**, tvirtindamas, kad daug kas priklauso ir nuo savivaldybių demokratizavimo proceso, dialogo su socialiniais partneriais. Kad kaimuose trūksta patalpų vaikų ikimokyklinėms įstaigoms, kaltos ir savivaldybės, nenorinčios investuoti lėšų joms pertvarkyti ir pritaikyti, įsitikinęs švietimo ir mokslo ministro patarėjas **Albertas Lakštauskas**. Be abejo, nemažas trukdis yra ir kaimo gyventojų nemokumas bei neuzimtumai.

V. Pupeikis pasigedo ir ikimokyklinio ugdymo įstatymo, kuris gintų vaiko teises. „Ikimokyklinis ugdymas – švietimo sistemos pradžia!.. Valstybė mūsų negina nuo savivaldybių savivaliavimo... Nėra lėšų kvalifikacijai tobulinti... Vadovai negali pakeisti net susirgusių auklėtojų, nes negali įdarbinti savo darbuotojų daugiau negu 36 val... Jaučiamės nesaugūs. Juk yra specialiojo ugdymo įstatymas, o mums nėra...“ Tai ikimokyklinio ugdymo pedagogų iš Vilniaus ir Klaipėdos mintys.

Joms rūpėjo ir pedagogų rengimas bei jų kvalifikacijos tobulinimas, atlyginimai bei apskritai finansavimas. „Kas dirbs darželiuose ateityje, jei jaunimas nenori?“ – retoriškai klausta.

Tėvų atstovai taip pat pasigedo aiškumo dėl finansavimo, siūlė „ikimokyklinuko krepšelio“ idėją, pageidavo ikimokyklinukų ugdymo programų. „Krepšelis padėtų kurti nevalstybiniais vaikų darželiams, kuriems dabar trūksta lėšų“, – įsitikinusi Nevalstybinių ikimokyklinių įstaigų asociacijos pirmininkė **Audronė Kancė**. Dėl finansavimo įvairovės – koks jis turėtų būti: bazinis ar „ikimokyklinuko krepšelis“, ar mišrus, – kvietė diskutuoti švietimo ir mokslo viceministrė **Nerija Putinaitė**.

Švietimo darbuotojų profsąjungos Vilniaus susivienijimo pirmininkė **Rūta Osipavičiūtė** domėjosi, kiek vaikų turi būti ikimokyklinukų grupėse ir kiek jų yra iš tikrųjų savivaldybių ir privačiuose lopšeliuose-darželiuose, kuo skiriasi jų darbas, jei grupės panašios. V. Pupeikis aiškino, kad privačiuose darželiuose esama meninės, kalbinės ir kitokių pakraipų grupių, ugdymas jose turiningesnis.

Ikimokyklinių įstaigų vadovai išreiškė susirūpinimą dėl masiškai atsiimamų iš darželių vaikų dėl tėvų nedarbo, svarstė galimybes mažinti tokiems tėveliams mokėstį už darželius.

E. Markevičienė pabrėžė auklėtojų padėjėjų reikalingumą, jų skatinimo sistemos, darbo atlygio didinimo, kvalifikacijos tobulinimo būtinumą. „Jos ne valytojos, ne šeimininkės, o dalyvauja ugdymo procese, – tikino direktorė. – Reiktų pamąstyti, kaip jas priartinti prie pedagoginio darbo, bet nesutapatinti su auklėtojais.“

Ikimokyklinių įstaigų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo klausimai rūpėjo ir tėvų atstovams. Į šiuos ir kitus rūpimus klausimus diskusijos dalyviams atsakė Švietimo ir mokslo ministerijos Bendrojo ugdymo departamento direktorius **Arūnas Plikšnys** bei Ikimokyklinio ir pradinio ugdymo skyriaus vedėja **Gražina Šeibokienė**. Planuojama sukurti darbo grupes ikimokyklinio ugdymo krepšelio metodikai parengti, nevalstybinių iniciatyvų ikimokyklinio ugdymo srityje galimybės numatyti. Į šias darbo grupes bus kviečiami socialiniai partneriai.

Plačiau ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo problemos aptartos minimo projekto įvadinėje konferencijoje.

Mūsų inf.

Mokslo mugė

Dorotėja Kravčenkaitė pasakojo apie elektros srovės eksperimentą, o parengiamosios klasės moksleivės domėjosi Saulės sistemos paslaptimis

Neseniai **Vilniaus tarptautinėje mokykloje** šurmuliavo Mokslo mugė. Trečiokai mugėje vaidino išžymius mokslininkus – Leonardą da Vinčį, Igorį Sikorskį, Čarlzą Darviną

ir kitus, pristatinėjo „savo“ garsius išradimus ir aiškino, kaip veikia įvairūs mechanizmai. Patys mažiausieji eksperimentavo su vandeniu, tyrė jo savybes, parengiamosios grupės vaikai keliavo po Saulės sistemą, o ketvirtokai demonstravo saulės baterijomis ir vandeniu varomas mašinas brėžinius, aiškino metalo korozijos priežastis. Ketvirtokas Augustas Lignugaris pristatė projektą apie saulės energiją ir vandeniu varomas mašinas, jo bendrą klasę Augustina Lavickaitė – eksperimentą apie tai, kaip surasti geriausią vietą vėjo malūnui pastatyti. Penktokės Monika Leščevska ir Dorotėja Kravčenkaitė stebėjo ir aiškino, kaip vanduo praleidžia elektros srovę. Nustebino ir antrokai, kurie Mokslo mugėi pristatė net 11 projektų apie gamtos ir ekologijos problemas.

Visi pradinės mokyklos moksleiviai Mokslo mugėi ruošėsi du mėnesius – nagrinėjo chemijos ir fizikos literatūrą ir kitus šaltinius, susipažino su žymiausių išradėjų darbais, po to patys pasirinko tas temas, kurios jiems pasirodė įdomiausios, atliko eksperimentus bei skyrė daug laiko darbų apipavidalinimui ir pristatymui.

Parengiamosios klasės mokytoja Sigita Newsom pasakojo, kad jos klasės vaikai dabar mokosi apie Saule, kitas žvaigždes ir planetas. Mokslo šventei būsimieji pirmokai kūrė planetas taip, kaip jas įsivaizduoja, remdamiesi per pamokas gautomis mokslinėmis žiniomis. „Šiame projekte jungėme mokslą, literatūrą ir meną. Toks integravimas padeda geriau įsisąmoninti žinias. Kai vaikai kalba apie planetas per dailės, kalbos, matematikos ir kitas pamokas, jie pastebi ryšį, todėl geriau įsimena“, – tvirtino mokytoja. „Mūsų mokykloje mokymosi programos dalykai integruoti. Vaikai skatinami nuo mažens suvokti pasaulį kaip visumą. Mokslo mugė reikalinga tam, kad vaikai galėtų pasidalyti su visa mokyklos bendruomene tuo, ką išmoko, kas jiems pasaulyje atrodo įdomu. Tikimės, kad ši mokslo šventė paskatins moksleivius daugiau domėtis fizika, chemija, astronomija. Norėtume bendradarbiauti su kitomis šalies mokyklomis. Būtų smagu kitai mokslo mugėi parengti bendrų projektų“, – sakė plėtros specialistė Viltė Gridasova.

KITOKIA MOKYKLA

Prieš keletą metų grupė tėvų ir mokytojų iš Lietuvos, Suomijos, Danijos bei JAV įsteigė mokyklą, dirbančią pagal Tarptautinio bakalaureato pradinio ugdymo programą, kurią sudaro temi-

niai pažinimo modeliai, leidžiantys integruoti programos turinį, laiduojanti įvairiapusį vaiko ugdymą. Moksleiviams visa tai suteikia galimybę tyrinėti ir ieškoti dalyko esmės, kelti probleminius klausimus ir mokytis iš juos atsakyti, kritiškai mąstant bei eksperimentuojant pažinti pasaulį, ne tik kažko mokytis, o kažkuo pačiam būti.

„Mes norėjome kitokios mokyklos. Kitokio klimato, demokratiškų santykių klasėje. Ir dabar jau esame arti susikurtos vizijos išsipildymo. Kuriame mokyklą, kurioje teigiamos demokratinės ir daugiakultūrės visuomenės vertybės, skiriama dėmesio Lietuvos kultūrai bei tradicijoms“, – sakė direktorė Rebecca Juras, viena iš Vilniaus tarptautinės mokyklos įkūrėjų. Daugelis tvirtina, kad šiuolaikinis mokymas turėtų paruošti vaiką nenuspėjamam, besikeičiančiam gyvenimui, įdiegti atsakomybę, kuri yra daugiau nei vien tik asmeninių interesų paaisymas, jausmą.

Mokykloje stengiamasi formuoti požiūrį bei įtvirtinti nuostatą, kad kiekvienas vaikas yra pasaulio dalis, nepamirštant savo tautybės ir šaknų. Todėl čia švenčiamos visos lietuviškos ir kitų šalių šventės, vertinamos įvairios tradicijos.

„Mokykloje pagrindinė vartojama kalba – anglų, tačiau tai nebuvo įkūrėjų esminis tikslas. Daugelis mano, kad lankyti šią mokyklą reikia dėl anglų kalbos igūdžių. Mes manome, kad daug aktualiau čia yra atviras pasaulio pažinimas, laisva saviraiška ir bendravimas, nesuvaržytas mąstymas“, – tvirtino direktorė, teigdama, kaip svarbu, jog vaikai nebijotų turėti savo nuomonės, augtų tolerantiški, ne tik gerai mokytųsi, mokėtų keletą kalbų, bet ir įsivaizduotų savo vaidmenį visuomenėje bei gyvenime. „Mes stipriname mokslo programą. Tikslas – ne tik sudominti vaikus mokslu, bet ir pasiekti, kad jie tai darytų ateityje. To mokyti vaikus reikia kuo jaunesnius. Todėl mūsų Mokslo mugėje dalyvauja jau keturmečiai. Mažieji projektus kuria grupėmis, vyresnieji – individualiai. Kitoks mokyklos modelis leidžia kurti daugiau įvairių projektų, pristatymų, skatinančių vaikus mokytis ne dėl pažymio, o todėl, kad įdomu atrasti, pažinti, išmokti.“

Direktorė stebėjosi ir negalėjo suprasti, kaip vaikas gali nenorėti eiti į mokyklą. „O jeigu taip yra, norėčiau sukurti Lietuvoje tokią mokyklą, į kurią vaikai veržte veržtųsi“, – sakė R. Juras ir džiaugėsi, kad „mokyklos mokiniai su didžiuliu entuziazmu visur dalyvauja, mėgsta bendrauti ir nebijo suaugusiųjų. Lygiai taip pat svarbu, kad vaikai jaustų atsakomybę ir pusiausvyrą tarp teisių bei pareigų. Svarbu ir anglų kalba, nes gerai ją mokantieji turi daugiau galimybių“.

Antros klasės mokytoja Inga Graževičiūtė pasakojo, kad per pamokas dirbama individualiai ir grupėmis, daugiau eksperimentuojama. „Pasaulyje viskas susieta, todėl mūsų mokymo metodika atitinka tikrą gyvenimą. Eksperimentuojame, kaip ledas tampa vandeniu, ką reiškia kailis šiaurėje gyvenančiam gyvūnui, kaip druska per kelias dienas sugeria vandenį. O štai kempinė, sugerianti vandenį, padeda įsivaizduoti, kaip tai daro kaktusai.“

Vilniaus tarptautinėje mokykloje vaikai jaučiasi laisvesni ir gali parodyti, kas jie yra iš tikrųjų, turi didesnes galimybes atskleisti savus gebėjimus. Vienas iš metodų – priėjimas prie vaiko, kai jis jaučiasi nesuvaržytas, kai gali parodyti viską, ką gali. Tačiau, anot direktorės, laisvė mokykloje neturi prieštarauti tvarkai. Kai yra aiškiai apibrėžta tvarka, taisyklės, kai paaiškinta, ko iš vaiko tikimasi, tada galima suteikti ir laisvės. Demokratija mokykloje turėtų būti ne chaosas, o atsakomybė. Tiek mokytojų, kurie ateina į mokyklą žinodami, ką pasakys vaikui, tiek mokinių, kurie ateina irgi pasiruošę dirbti, padėti kitiems, būti visapusiškai aktyvūs mokyklos gyvenime. Demokratija mokykloje yra tuomet, kai mokytojo ir vaikų santykiai draugiški, mokytojas yra pasiruošęs padėti vaikui spręsti problemas bei formuoti igūdžius, kaip problema išspręsti pačiam. Pagrindinis dalykas – abipusis vaiko ir mokytojo pasitikėjimas.

Elvyra MATAČIŪNIENĖ

(Atkelta iš 3 psl.)

daroma kas, kad paskatintų jaunos žmones studijuoti šiuos mokslus. Labai nustebau, gavusi aiškų atsakymą: Kembridžo universitetas įvertino šią problemą ir keliose mokyklose įsteigė inžinieriaus profesines klases. Mokiniai ateina į šias klases nuo 14 metų. Jie mokomi inžinerinių profesijų (pasirenka ne gabiausi, o tie, kurie nenori mokytis teorinių akademinį žinių). Mokosi 5 metus ir paskui eina arba į gamybą, arba priimami studijuoti į Kembridžo universitetą (įsivaizduokite, priima, kaip sakytumė, iš profesinės, negavusių fundamentinių žinių...). Kiek lankstumo! Ir tai sugalvojo Kembridžo universiteto mokslininkai. Sakytumė, jie turėtų spręsti „aukšto lygio“ problemas...

Gal visame tame ir glūdi esminė gerų studijų paslaptis: universitetai aktyviai talkina studentams mokantis, diskutuoja, imasi spręsti aktualias bendruomenei problemas – šitokioje įvairiapusiškai darbingoje terpėje atsiranda ir iškilų mokslo darbų.

Esate mokslininkų bendrijos narė. Kas šioje srityje Jums labiausiai rūpi?

Seku Lietuvos mokslininkų diskusijas. Nemažas dėmesys sutelkiamas į teorinius mokslininkų tyrinėjimus. Labai gerbiu iškilus mokslininkus. Pati irgi labiau būčiau linkusi į teorinius darbus. Tačiau puikiai suprantu, kad nedidelė šalis negali leisti visiems mokslininkams užsiimti tik teoriniais tyrimais, kad reikia galvoti apie atnešamą naudą, t. y. praktinį diegimą ir naudojimą. Net didelės šalys gana atidžiai skaičiuoja teorinių ir praktinių mokslų santykį, visokiais svertais tai koreguoja.

Šiandien turėtume kalbėti apie dvi mokslo plėtros kryptis: grynų teoretikų turėtų būti nedidelė dalis, tik tie, kurie sugeba konkuruoti pasaulyje lygiomis galimybėmis su kitų šalių mokslininkais. Visi kiti turi derinti teoriją su praktika ir taip tarnauti šaliai.

Mano mintys krypta į edukologus. Kiek parašyta disertacijų, kiek monografijų išspausdinta – iš tiesų lyg ir galėtume turėti solidžių edukologų grupes, mokyklas pasaulyje. Kažkodėl negirdėti. Bet liūdniausia, kad ir praktiniai edukologų darbai Lietuvai ganėtinai menki. Užtenka pasižvalgyti po kitų šalių universitetus ir pamatai, kiek šie pasiūlo praktinių dalykų mokykloms, kolegijoms įvairioms specialybėms mokyti. Ir suderina tai su praktika, įgyvendina iki galo.

Mūsų šalyje prirašomos šūsnys nereikalingų straipsnių, bet konkrečių, būtinų atskiriems dalykams metodikų, programų, naujoviškų kursų, naujų idėjų vis dar nėra.

Teorinis mokslininkų darbas laikomas daugiau prestižinis. Vienas iš būdų įveikti šį ydingą mokslininkų diferencijavimą – įvairesni vertinimo kriterijai, pagrindinį dėmesį netgi skiriant praktiniam naudojimui, vaisingam bendradarbiavimui su verslu, be abejo, numatant naudą Lietuvai.

Kalbino Alma VIJEIKYTĖ

„Dabar arba niekada“

Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus dalyvavo akcijoje už mokslo ir studijų reformą „Dabar arba niekada“. Jis pabrėžė, jog džiaugiasi matydamas tiek daug žmonių, atėjusių

paremti vienos svarbiausių šalies pertvarkų – aukštojo mokslo reformos. „Per visą savo kadenciją raginau valdžią iš esmės pertvarkyti studijų sistemą, taip pakeliant mokslo lygį Lietuvos aukštosiose mokyklose“, – teigė V. Adamkus.

Prezidento nuomone, delsdami permainas, prarandame dalį mūsų jaunimo – Lietuvos ateities kūrėjus. Valstybės vadovas teigė suprantantis, kad yra nedrąsu pasitikti naujoves, kokių iki šiol nebuvo mūsų universitetuose ar kolegijose ir padaryti klaidų. Tačiau, pasak šalies vadovo, didžiausia klaida būtų dar ilgiau trypčioti vietoje ir nieko nedaryti. „Laukti daugiau nebegalime. Sveikinu studentiją ir jaunimą, kurie imasi iniciatyvos patys. Drauge su jumis sakau: „Dabar arba niekada“, – pabrėžė V. Adamkus kalbėdamas apie protingos, kūrybingos ir drąsios Lietuvos kūrimą.

Prezidento spaudos tarnyba

Iki 2009 m. rugsėjo 1 d. galiu dirbti auklėtoja nerūdėdama pedagogo kvalifikacijos (bet turiu aukštąjį išsilavinimą). Kaip būsiu atleista iš auklėtojos pareigų nuo šių metų rugsėjo mėn. 1 d., jeigu man nustatytas 40 proc. darbingumas iki 2013 m.? Ar man bus taikoma išimtis ir leista dirbti, jeigu iki pensijos bus likę ne daugiau kaip 5 metai?

Lora Urniežienė

Informuojame, kad Švietimo ir mokslo ministerija nėra įgaliota oficialiai aiškinti darbo santykius reglamentuojančių teisės aktų, todėl čia pateikiama jos specialisto nuomonė.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 7, 8, 10, 11, 15, 16, 29, 37, 38, 41, 42, 43, 44, 48, 49, 50, 51, 56, 58, 59, 60, 61, 66, 69, 70, 71, 72 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo 28 straipsnio 3 dalimi, mokytojai neatitinkantys kvalifikacinių reikalavimų turi būti atleisti iki 2009 m. rugpjūčio 31 d. vadovaujantis Darbo kodekse nustatyta tvarka. Darbo kodekso 139 straipsnyje yra įtvirtinta nuostata, kad kai darbo sutarties sąlygos prieštarauja įstatymams ir nėra galimybių prieštaravimus pašalinti ar perkelti darbuotoją į kitą darbą, darbo sutartis yra nutraukiama. Darbo kodekso 129 straipsnyje yra numatyta, kad darbuotojai, nesant jų kaltės, atleidžiami tik dėl svarbių priežasčių, tokių kaip darbuotojo kvalifikacija. Tame pačiame straipsnyje yra numatyta, kad darbo sutartys su darbuotojais, kuriems iki teisės gauti visą senatvės pensiją liko ne daugiau kaip 5 metai, nutraukiamos tik ypatingais atvejais, kai darbuotojo palikimas darbe iš esmės pažeistų darbdavio interesus.

Švietimo ir mokslo ministerijos Teisės skyriaus vyresnysis specialistas **Antanas ALEKNAVIČIUS**

Jums atsako kiti Švietimo ir mokslo ministerijos specialistai.

Koks galimas maksimalus vaikų skaičius vaikų darželio ir lopšelio grupėse? Koks dokumentas tai reglamentuoja?

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. V-366 patvirtintos „Lietuvos higienos normos HN 75:2008 „Ikimokyklinio ugdymo įstaigos. Higienos normos ir taisyklės“ (Žin., 2008, Nr. 54-2005) nustato, kad ugdymo grupės formuojamos iš to paties arba įvairaus amžiaus vaikų garantuojant vaiko dienos ir ugdymo režimo fiziologinius ir amžiaus ypatumus: grupėse iki 1 metų – ne daugiau kaip 6 vaikai, nuo 1 iki 1,5 metų – ne daugiau kaip 10 vaikų, nuo 1,5 iki 3 metų – ne daugiau kaip 15 vaikų, nuo 3 iki 7 metų – ne daugiau kaip 20 vaikų. Grupės sąraše esantis vaikų skaičius negali viršyti pagal amžiaus grupes nurodyto vaikų skaičiaus.

Kada ir kaip bus galima gauti ES paramą nevalstybinėms ir meninio ugdymo mokykloms?

Kvietimas dalyvauti projektų konkurse nevalstybinėms ir meninio ugdymo mokykloms planuojamas skelbti rugpjūčio–rugsėjo mėnesiais. Bus parengtas projektų finansavimo sąlygų aprašas, kuriame bus apibrėžtos konkurso sąlygos. Jis bus skelbiamas tinklalapyje www.esparama.lt.

Daugiau informacijos

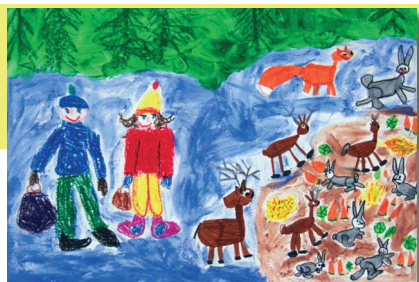
www.smm.lt/klausimai/index.htm

Klausimus siųskite adresu

zina.rimgailiene@sac.smm.lt

Noriu gražios Lietuvos

„Ačiū žmogui už tai, kad myli saulę, žemę, medžius ir gėles, už tai, kad moko visa tai mylėti vaikus.“ (Aja Svitijūtė)

Renatos Česnavičienės nuotraukos

Kaip sujungti visas gražias iniciatyvas į visumą, svarstė G. Babravičius, J. Skestenis (Vilniaus m. švietimo sk. vedėjas) ir O. Vaicekauskienė

Kovą Vilniaus miesto savivaldybė papuošė vaikų piešiniais. Džiaugėsi akys ir širdis žvelgiant į jų darbus. Vyko ikimokyklinukų piešinių konkurso „Noriu gražios Lietuvos“ geriausių darbų paroda. Konkurse dalyvavo 79 lopšeliai-darželiai. „Vaikas gyvens tokioje žemėje, kokią mes išmokysime mylėti“, – tvirtino organizatoriai. Taip ikimokyklinio ugdymo įstaigų metodinė taryba ir Švietimo skyrius pradėjo renginius, skirtus Lietuvos vardo tūkstantmečiui paminėti. Be šio konkurso, kurio tikslas – ugdyti vaikų pilietiškumą, ikimokyklinių įstaigų pedagogai dalyvavo konferencijoje „Vaikas ir gamta (pilietiškumo ugdymas)“.

„Šios konferencijos dalyviai – pedagogai, dirbantys su mažais žmogučiais, padedantys pažinti pasaulį, ugdytis ir būti savimi, – sakė Švietimo skyriaus Neformaliojo švietimo poskyrio vyriausioji specialistė **Ona Vaicekauskienė**. – Ikimokyklinio amžiaus vaikas pats imliausias. Ką pamatys ar patirs dabar, tą turės visą gyvenimą. Gamta ir supanti aplinka labiausiai suprantama, per tai ugdomas pilietiškumas yra labiausiai priimtinas.“

Anot specialistės, projektų aptarimas ir dalijimasis patirtimi vyksta kasmet. „Kiekvienos ugdymo įstaigos pristatyti projektai – savaip įdomūs ir ryškūs. Džiugu, kad į šią veiklą įtraukiami ne tik vaikų tėveliai, bet ir vietos bendruomenė, socialiniai partneriai“, – tvirtino O. Vaicekauskienė.

Mero pavaduotojas **Gintautas Babravičius** pasidžiaugė, kad tiek daug pedagogų yra neabejingi gamtai. Ateityje jis tikisi sujungti į visumą gamtosaugininkų, turizmo padalinių iniciatyvas ir ugdymo įstaigų pastangas bei idėjas.

Lopšelio-darželio „Pasaka“ direktoriaus pavaduotoja ugdymui **Jolita Gedvilienė** dalijosi dalyvavimo tarptautiniuose

projektuose patirtimi. Ji pristatė virtualią pasaulinę mokyklą, veikiančią nuo 2000 m., skirtą gamtos išteklių plėtrai bei žinių apie aplinkos apsaugą sklaidai. Nuo 2006 m. „Pasaka“ dalyvauja šioje veikloje ir kampanijose: rugsėjį – „Pasodink medį aplinkos ir tvarkos vardan“; sausį – klimato atšilimo stabdymui skirtame „Varlių marše“. Šiomet kampanijoje dalyvavo 800 mokyklų iš 100 pasaulio valstybių. Akcijos simboliu varlė pasirinkta todėl, kad jos gyvena visose šalyse ir vaikai jas gerai pažįsta.

„Norint kažką veikti su vaikais, reikia pačiam daug žinoti. Mažas vaikas yra suaugusiųjų mėgdžiotojas, todėl veikti turi suaugęs, o vaikai tik prisijungia. Dalyvaujamas tarptautiniuose projektuose jautiesi stiprus, nes tampi pasaulio dalimi, matai kitų šalių idėjas ir pasiekimus, mokaisi iš jų. Svarbu, kad didžiausias dėmesys skiriamas vietinei aplinkai, bet matyti ją reikia pasaulio kontekste: veikti čia, bet mąstyti globaliai, o vaikai tampa savo bendruomenės ir regiono aplinkos atstovais pasaulyje“, – pabrėžė J. Gedvilienė.

„Ikimokyklinio amžiaus vaikai noriai stebi, tyrinėja, klausinėja, veikia. Savarakiškai tyrinėjami aplinką ir darydami savo mažuosius atradimus, jie patiria didžiulį malonumą, nori sužinoti vis daugiau. Ugdytinių noras sužinoti daugiau apie medžius, jų gyvenimo ritmą paskatino rudenį pradėti projektą „Rudeninio medžio šaka“, – pasakojo lopšelio-darželio „Bitutė“ auklėtojos **Eglė Grigalavičienė** ir **Marija Ladišienė**.

Ilgalaikį projektą apie gamtą vykdė lopšelio-darželio „Pušaitė“ auklėtojos – savo auklėtinių pažintines kompetencijas ugde kartu keliaudami pažintiniu ekologiniu takeliu „Pušaitė“. Daug dėmesio skyrė pažintinei tiriamajai, meninei ir bendrai veiklai su tėveliais.

„Vykdydami projektą „Tegul meilė Lietuvos dega mūsų širdyse“, galėjome išsamiau ugdyti vaikų ekologinį sąmoningumą, aplinkosauginį mastymą bei atsakomybę už savo poelgius, plėsti supratimą apie šeimą, bendruomenę, įvairių paslaugų tarnybas bei skatinti gerbti tų žmonių darbą“, – aiškino lopšelio-darželio „Beržynėlis“ auklėtojos **Inga Bagdonienė** ir **Rasa Verseckienė**.

Apie vaikams didelį išpūdį palikusį projektą „Augu Lietuvoj – šalelėj mylimoj“ pasakojo „Medynėlio“ pedagogė **Danutė Kuprienė**.

Kaip rengia ir įgyvendina įvairius ekologinius projektus, kurie skiriami vaikų ekologinių nuostatų formavimui bei bendruomenės narių ir Šeškinės mikrorajono bendruomenės švietimui, patirtimi dalijosi Vilniaus lopšelio-darželio „Pelėda“ direktorė **Gaila Žiemiienė**. Bendradarbiaujant su Šeškinės mikrorajono bendruomene ir socialiniais partneriais, didžiausias dėmesys skiriamas švietėjiškai veiklai bei skatinimui aktyviai įsitraukti į mikrorajono švarinimo ir gražinimo akcijas.

Nevalstybinio SOS darželio auklėtoja **Jolanta Baltakienė** pasakojo apie vykdomą projektą „Ekologinis ugdymas ikimokykliniame amžiuje“, o specialiojo ugdymo centro „Aidas“ direktorės pavaduotoja ugdymui **Anelė Gruodienė** – apie gamtinės tematikos panaudojimą ugdati vaikus, turinčius pažinimo funkcijų sutrikimą.

„Visos veiklos, kurios padeda surasti atsakymus ir rūpimus klausimus ir priimti sprendimus, – geros. Pažindami aplinką, stebėdami gamtą vaikai ne tik atpažįsta, pavadina, tapatina, įsidėmi, bet ir kaupia patirtį, dalijasi ja, diskutuoja, – apibendrinama konferenciją pabrėžė VPU Vaidystės studijų katedros asistentė **Danutė Plytnykienė**. – Svarbu, kad pažintinė tiriamoji veikla vyktų ištisus metus, o vaikui nuo mažens būtų suteikiama galimybė daryti atradimus.“

Elvyra MATAČIŪNIENĖ

ŠVIETIMO NAUJIENOS

INFORMACINIS LEIDINYS

Vyr. redaktorė Zina RIMGAILIENĖ (tel. 264 9455, e.p. zina.rimgailiene@sac.smm.lt); korespondentės: Ona BANADIENĖ (tel. 264 9468), Elvyra MATAČIŪNIENĖ, Aušra ŠUMELIAUSKAITĖ (tel. 264 9467); maketuotoja Eglė LESNIAUSKIENĖ, tekstų rinkėja Algita TARASEVIČ (tel. 264 9469).

Redakcijos adresas:

ŠMM Švietimo aprūpinimo centras, Geležinio Vilko g.12, 01112 Vilnius.

[m. k. 190995938, a. s. LT447044060001441890 AB SEB bankas, b.k. 70440

Telefaksas (8 5) 264 9468, e.p. infoleid@sac.smm.lt

Adresas internete www.sac.smm.lt

Spausdino UAB „Arx Baltica“. Tiražas 3800 egz.

Patarėjai: **Nomeda Barauskienė**, ŠMM Ryšių su visuomene skyriaus vedėja, **Rita Dukynaitė**, ŠMM Strateginio planavimo ir analizės skyriaus vedėja pavaduotoja,

Aistė Skaržinskaitė, ministro atstovė spaudai, **Jūratė Vilkončienė**, Vilniaus savivaldybės švietimo skyriaus vyriausioji specialistė,

Linas Vasarevičius, Vilniaus Jeruzalės vidurinės mokyklos direktorius, **Jūratė Sačkutė**, Vilniaus Žirmūnų gimnazijos istorijos mokytoja